

Sygn. akt XXVIII C 13775/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Aleksandra Błażejewska-Leoniak

Protokolant: stażysta Ewa Leszczyńska

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2022 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa M. Ł. i M. L. (1)

przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) (...) zawartej pomiędzy powodami M. Ł. i M. L. (1) a (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. w dniu 28 września 2007r. wobec jej nieważności;

II. zasądza od (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. L. (1) kwotę 39 244,33 zł (trzydzieści dziewięć tysięcy dwieście czterdzieści cztery ZŁOTE i trzydzieści trzy grosze) oraz kwotę 3007,13 CHF (trzy tysiące siedem franków szwajcarskim i trzynaście centymów), obie kwoty wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 kwietnia 2018r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. Ł. kwotę 931,52 CHF (dziewięćset trzydzieści jeden franków szwajcarskim i pięćdziesiąt dwa centymy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 kwietnia 2018r. do dnia zapłaty;

IV. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

V. zasądza od (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. L. (1) oraz na rzecz M. Ł. kwoty po 2317 zł (dwa tysiące trzysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt XXVIII C 13775/21

UZASADNIENIE

W dniu 22 grudnia 2017 r. M. L. (1) i M. Ł. złożyli do Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie pozew przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.. Powodowie wnieśli o:

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki M. L. (1) kwoty 39 245,33 zł oraz kwoty 2987,40 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 sierpnia 2017r. do dnia zapłaty;

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda M. Ł. kwoty 931,52 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 12 sierpnia 2017r. do dnia zapłaty.

Powodowie domagali się również zasądzenia od pozwanego na rzecz każdego z nich zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według minimalnej stawki określonej w normach przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powodowie w dniu 28 września 2007r. zawarli umowę kredytu na kwotę 232 205,34 CHF. Celem kredytu było nabycie i dokończenie budowy domu mieszkalnego położonego w Ł. oraz pokrycie kosztów prowizji oraz ubezpieczenia na wypadek utraty pracy i hospitalizacji w (...) S.A.

Powodowie w uzasadnieniu pozwu postawili zarzut sporządzenia umowy kredytu niezgodnie z obowiązującym prawem, co się wyrażało w sprzeczności zapisów umowy z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt. 2 i 5 Prawa bankowego oraz naruszeniem zasady walutowości jak również skonstruowaniu umowy w sposób sprzeczny z naturą stosunku zobowiązaniowego. Zdaniem powodów umowa zawierała również niedozwolone postanowienia umowne w postaci klauzuli przeliczeniowej, co przemawiało także za uznaniem umowy za nieważną.

Powodowie podnieśli również z ostrożności procesowej, na wypadek uznania umowy za ważną, ewentualny zarzut niewykonania umowy.

(pozew k. 1-30 v.)

W odpowiedzi na pozew (odebrany w dniu 13 kwietnia 2018 r.) z dnia 30 kwietnia 2018r. pozwany (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości, kwestionując roszczenie tak co do zasady jak i co do wysokości. Pozwany wniósł również o zasądzenie od powodów solidarnie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej.

Pozwany wskazał, że dopuszczalność zawierania umów kredytu denominowanego do waluty obcej została potwierdzona w tzw. ustawie antyspreadowej. W ocenie pozwanego umowa kredytu denominowanego nie jest sprzeczna z prawem ani naturą zobowiązania, nie naruszała również zasady walutowości. Ponadto w ocenie pozwanego klauzule denominacyjne nie stanowią klauzul abuzywnych w myśl art. 385¹ § 1 k.c. Pozwany podniósł także, że wskazane przez powodów kwoty nie zostały wykazane ani udowodnione, w szczególności powodowie nie wykazali, na jakich zasadach dokonali podziału zwracanych kwot.

(odpowiedź na pozew k. 100-114v.)

Pismem z dnia 4 lutego 2021 r. powodowie dokonali rozszerzenia powództwa, modyfikując dochodzone w pozwie roszczenie w ten sposób, że obok sformułowanego w pozwie roszczenia o zapłatę, wnieśli o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z faktu zawarcia między stronami postępowania umowy kredytu ze względu na nieważność tej umowy, ewentualnie jej nieskuteczne zawarcie, ewentualnie jej niewykonanie i wygaśnięcie. Powodowie zgłosili również roszczenia ewentualne na wypadek nieuwzględnienia powyższego roszczenia głównego, opisane w pkt 1.2 i 1.3 pisma rozszerzającego powództwo. Powodowie w piśmie powołali się dodatkowo na sprzeczność umowy z art. 110 i 111 Prawa bankowego oraz podnieśli zarzut abuzywności klauzuli ryzyka kursowego ze względu na niepoinformowanie przez bank o nieograniczonym ryzyku kursowym przy jednoczesnym przerzuceniu na nich tego ryzyka. Nadto, w ocenie powodów, zaniechanie informacyjne banku należy oceniać jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, co również winno prowadzić do nieważności umowy.

(pismo powodów z dnia 04.02.2021r. k. 191-207)

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2021r. stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

(postanowienie z dnia 09.08.2021r. k. 217)

W piśmie z dnia 26 listopada 2021 r. pozwany ustosunkował się do pisma powodów rozszerzającego powództwo z dnia 4 lutego 2021 r. Pozwany w piśmie przedstawił propozycję ugodową dla powodów, a w razie jej odrzucenia lub braku zawarcia ugody przez strony, wniósł o oddalenie powództwa w całości, także w zakresie, w jakim powództwo zostało rozszerzone oraz podtrzymał wszystkie twierdzenia i wnioski zawarte w odpowiedzi na pozew i dalszych pismach

procesowych. Pozwany wskazał, że w jego ocenie powodowie nie posiadają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy kredytu.

(pismo pozwanego z dnia 26.11.2021r. k. 258-277v.)

Na rozprawie w dniu 15 lutego 2022r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

(protokół rozprawy z dnia 15.02.2022r., k. 295)

Po pouczeniu powodów o skutkach ewentualnego ustalenia nieważności umowy przez Sąd, powodowie oświadczyli, że wyrażają wolę ustalenia nieważności umowy, uważają, że jest to dla nich korzystne, nie akceptują umowy w takim kształcie, w jakim jest obecnie i z takimi postanowieniami, z jakimi obowiązuje.

(oświadczenie powodów k. 297)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. L. (1) i M. Ł. planowali razem kupić dom. W tym celu udali się do biura nieruchomości, w którego ofercie był dom interesujący powodów. Ponieważ M. L. (1) i M. Ł. nie mieli wystarczających środków finansowych na jego zakup, agent z biura nieruchomości polecił im, aby udali się do pozwanego banku. Powodowie chcieli uzyskać kredyt w wysokości 500 000 zł. Podczas spotkania z pracownikiem banku podali wysokość swoich zarobków, na podstawie których pracownik zaproponował im kredyt w CHF, wskazując równocześnie, że jest to jedyna możliwość otrzymania żądanej kwoty pieniędzy, gdyż nie posiadają zdolności kredytowej w PLN. Przed zawarciem umowy pracownik banku zapewniał ich o stabilności waluty CHF, równocześnie wskazując, że może dojść jedynie do nieznacznych wahań kursu waluty. Pracownik banku nie przedstawił im historycznych zmian kursu CHF ani symulacji wzrostu CHF w czasie. Nie wytłumaczył im także specyfiki umowy kredytu denominowanego do waluty obcej, ani tego, że kurs kupna będzie stosowany do wypłaty kredytu, zaś spłaty będą dokonywane po kursie sprzedaży. Nie poinformował ich również, że wzrost CHF ma wpływ na wysokość raty i salda zadłużenia. Powodom nie wskazano, gdzie są dostępne tabele kursowe, dopiero po kilku latach spłacania kredytu zauważyli, że bank stosuje swoje tabele, gdzie kursy walut są wyższe niż w kantorach. Powodowie nie mieli możliwości negocjowania warunków umowy. Próbowali negocjować wysokość marży i oprocentowania, jednak poinformowano ich, że jest to standardowa umowa i wszyscy mają takie same warunki. M. L. (1) i M. Ł. w kredytowanym domu w dniu zawarcia umowy nie prowadzili działalności gospodarcza, dopiero 2016r. lub 2017r. powód zarejestrował w nim swoją działalność.

(zeznania M. L. (1) k. 295-297, zeznania M. Ł. k. 297)

W dniu 12 września 2007r. powodowie złożyli wniosek kredytowy w (...) S.A. Jako całkowitą kwotę kredytu we wniosku wskazano 520 674,04 zł, zaś wnioskowana kwota w walucie wynosiła 232 205,34 CHF. Jako cel kredytu podano zakup domu wolnostojącego i dokończenie jego budowy.

(wniosek kredytowy k. 122-123v.)

Jednocześnie powodowie podpisali oświadczenie, że nie skorzystali z przedstawionej im przez bank w pierwszej kolejności oferty w walucie polskiej i dokonali wyboru oferty w walucie wymiennej, mając pełną świadomość ryzyka związanego z kredytem zaciągniętym w walucie wymiennej polegającym na tym, że w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty jak i kwota zadłużenia wyrażone w walucie polskiej, w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej, kredyt jest wypłacany po ustalonym przez bank kursie kupna dla dewiz (kurs walut zamieszczany w Tabeli kursów (...) SA), w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest spłacany po ustalonym przez bank kursie sprzedaży dla dewiz (kurs walut zamieszczany w Tabeli kursów (...) SA). Nadto oświadczyli, że zostali poinformowani o ryzyku zmiany stóp procentowych polegającym na tym, że w przypadku wzrostu stawki referencyjnej podwyższeniu ulega oprocentowanie kredytu, które powoduje wzrost raty, a także, że poniosą ryzyko zmiany kursów walut i zmiany stóp procentowych, że zostali poinformowani, że w przypadku kredytu

udzielonego w walucie wymiennej w rozliczeniach między klientami a (...) SA w obrocie dewizowym stosuje się ustalone przez (...) SA kursy walut obcych w złotych (kursy walut zamieszczone są w Tabeli kursów (...) SA).

(oświadczenie wnioskodawców k. 123v.)

Po uzyskaniu pozytywnej decyzji kredytowej w dniu 28 września 2007r. M. L. (1) i M. Ł., działając jako konsumenci, zawarli z (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu mieszkaniowego Własny K. hipoteczny nr (...) (...) (spłacanego w ratach annuitetowych, udzielonego w walucie wymiennej). Przy zawarciu umowy wykorzystano wzorzec umowy stworzony przez bank i w tym zakresie umowa nie podlegała negocjacji, nie została indywidualnie uzgodniona.

W § 1 pkt. 8 umowy została zawarta definicja Tabeli kursów, z której wynikało, że jest to Tabela kursów (...) SA obowiązująca w chwili dokonywania przez (...) SA określonych w umowie przeliczeń kursowych dostępna w (...) SA oraz na stronie internetowej (...) SA.

Z treści § 2 ww. umowy kredytu wynikało, że bank zobowiązał się postawić do dyspozycji kredytobiorcy kredyt w kwocie 232 205,34 CHF na nabycie i dokończenie budowy domu mieszkalnego położonego w Ł. oraz na pokrycie prowizji i ubezpieczenia na wypadek utraty pracy i hospitalizacji w (...) S.A.

W myśl § 5 ust. 3 pkt. 2 umowy kredyt miał być wypłacony w walucie polskiej na finansowanie zobowiązań w kraju. Z ust. 4 wynikało zaś, że w takim przypadku stosuje się kurs kupna dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego.

Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu sporządzenia umowy miało przy wynosić 3,8467 %, stawka referencyjna 2,7467 % a marża banku miała wynosić 1,1 %. Zmiana wysokości stawki referencyjnej miała powodować zmianę wysokości oprocentowania kredytu o taką samą liczbę punktów procentowych (§ 7 ust. 1 i 2 umowy).

Zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 1 i 2, 3 umowy zabezpieczeniem spłaty kredytu była hipoteka zwykła umowna jako zabezpieczenie kapitału kredytu w kwocie 232 205,34 CHF oraz hipoteka kaucyjna jako zabezpieczenie odsetek i należności ubocznych od kredytu do kwoty 58 051,34 CHF ustanowiona na kredytowanej nieruchomości na rzecz (...) SA Oddział (...) w R.. Dodatkowym zabezpieczeniem była cesja praw do odszkodowania z polisy ubezpieczeniowej kredytowanej nieruchomości ustanowiona na rzecz (...) SA Oddział (...) w R. (ponawialna), a także ubezpieczenie w (...) S.A. kredytowanego wkładu finansowego w wysokości 49 948,71 CHF, koszty z tytułu ubezpieczenia wynosiły 3 372,86 zł (2,9% kwoty kredytowanego wkładu finansowego).

Zgodnie natomiast z § 13 ww. umowy spłata zadłużenia z tytułu kredytu i odsetek następować miała w drodze potrącenia przez (...) SA swoich wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu z rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego M. L. (1) nr (...) prowadzonego w walucie polskiej. Ust. 7 stanowił zaś, że potrącenie środków z rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego w walucie polskiej następowała w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty w walucie wymiennej, w której udzielony był kredyt według obowiązującego w (...) SA w dniu wymagalności kursu sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów).

Niespłacenie przez kredytobiorcę części albo całości raty spłaty kredytu w terminie określonym w umowie powodowało, że należność z tytułu zaległej spłaty stawała się zadłużeniem przeterminowanym i mogła zostać przeliczona na walutę polską przy zastosowaniu kursu sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązującego w (...) w 15-tym dniu każdego miesiąca (§ 18 ust. 1 umowy). Jeżeli spłata zadłużenia przeterminowanego i odsetek następowała w walucie innej niż waluta polska w formie bezgotówkowej/gotówkowej – kwota wpłaty zostawała przeliczona na kwotę stanowiącą równowartość w walucie polskiej według kursu kupna dla dewiz/pieniędzy (aktualna Tabela kursów) obowiązującego w (...) w dniu wpływu środków (§ 19 pkt 1 i 2 umowy).

Natomiast § 30 ust. 1 pkt a) i b) umowy zawierał oświadczenie, że kredytobiorca został poinformowany o ryzyku zmiany kursów waluty polegającym na wzroście wysokości zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokości rat kredytu

wyrażonych w walucie polskiej, przy wzroście kursów waluty kredytu, a także o ryzyku stopy procentowej polegającym na wzroście raty spłaty przy wzroście stawki referencyjnej. Natomiast ust. 2 zawierał oświadczenie, że kredytobiorca ponosi ryzyka, o których mowa powyżej.

(umowa kredytu k. 31-42; umowa rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego k. 73-77; oświadczenie o ustanowieniu hipoteki k. 129; oświadczenie (...) SA k. 130)

Kredyt został powodom wypłacony zgodnie z postanowieniami umowy w transzach. Pierwsza transza została wypłacona w dniu 31.10.2007r. w wysokości 7 826,78 CHF, co stanowiło równowartość 16 653,04 PLN; druga transza w dniu 31.10.2007r. w wysokości 132 250,58 CHF, co stanowiło równowartość 285 000 PLN; trzecia transza w dniu 23.01.2008r. w wysokości 17 621,15 CHF, co stanowiło równowartość 40 000 PLN; czwarta transza w wysokości 30 000 CHF, co stanowiło równowartość 64 800 PLN; piąta transza w dniu 22.10.2008r. w wysokości 43 113,60 CHF, co stanowiło równowartość 104 847,96 PLN. Umowa nie została wypowiedziana przez żadną ze stron i nie została też przez strony rozwiązana.

(okoliczności bezsporne, a nadto zaświadczenie k. 54-57, k. 61-69; dyspozycje wypłaty k. 124127v.)

Na mocy aneksu nr (...) z dnia 4 lutego 2010r. zmianie uległ termin rozpoczęcia spłaty kredytu i termin korzystania z karencji w spłacie kredytu oraz termin zakończenia inwestycji.

(aneks nr (...) k. 45-46)

Natomiast aneks nr (...) z dnia 19 listopada 2012r. określał, że dla celów związanych z obsługą kredytu mieszkaniowego (...) SA został otworzony dla powodów dodatkowy, bezpłatny, nieoprocentowany rachunek prowadzony w walucie kredytu.

(aneks nr (...) k. 47-48)

W dniu 21 lipca 2017r. powodowie wystosowali do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty, żądając zwrotu w terminie 7 dni od otrzymania wezwania kwoty będącej równowartością środków pieniężnych, pobranych bezpodstawnie od powodów w okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia wystosowania pisma, która to bezpodstawność wynika z nieważności umowy kredytu albo z nieważności bądź bezskuteczności od samego początku zapisów umowy kredytu.

(przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 58-58v.)

Powódka M. L. (1) uiściła kwotę 39 244,33 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od listopada 2011r. do sierpnia 2013r. Kwota ta została pobrana z rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego należącego wyłącznie do powódki. Nadto powódka uiściła kwotę 3007,13 CHF z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od grudnia 2012r. do dnia sierpnia 2013r. Wskazana kwota została pobrana z rachunku walutowego powodów otworzonego w związku z podpisaniem aneksu nr (...) do umowy kredytu. Z kolei M. Ł. uiścił kwotę 931,52 CHF tytułem rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od grudnia 2012r. do dnia lutego 2013r. Środki na zakup CHF pochodziły od obojga powodów.

(zeznania powódki M. L. (1) k. 296; umowa kredytu k. 31-42; umowa rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego k. 73-77; zaświadczenia k. 61-69)

Powodowie oświadczyli, że wyrażają wolę ustalenia nieważności umowy, uważają, że jest to dla nich korzystne, nie akceptują umowy w takim kształcie, w jakim jest obecnie i z takimi postanowieniami, z jakimi funkcjonuje.

(oświadczenie powodów k. 297)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych dokumentów związanych z zawarciem umowy kredytu hipotecznego znajdujących się w aktach sprawy. Dokumenty te nie były kwestionowane

przez żadną ze stron, a w ocenie Sądu nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Sąd uznał również zeznania powodów za wiarygodne w całości. Przedstawili oni cały proces związany z zawarciem ww. umowy kredytu. Opisali w jaki sposób doszło do zawarcia umowy w pozwanym banku i jakie informacje otrzymali od pracownika tegoż banku. Z ich zeznań wynikało, że nie zostali poinformowani o ryzyku kursowym poza stwierdzeniem, że może dojść do nieznacznych wahań kursu waluty. Powodowie nie przedstawiono ani wykresów historycznych zmian kursu CHF w czasie przed zawarciem umowy ani symulacji obrazujących jak może zmienić się kurs CHF w przyszłości i jakie to będzie miało przełożenie na wysokość zadłużenia i poszczególnych rat. Powodowie potwierdzili również, że nie negocjowali postanowień umowy, poza próbą negocjacji marży i oprocentowania, lecz zostali poinformowani, że umowa została sporządzona na standardowym formularzu.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., Sąd pominął wnioski stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Było to konsekwencją uznania, iż okoliczności, do których stwierdzenia miał służyć ten wniosek dowodowy, były nieistotne dla wyniku postępowania. Taka ocena w stosunku do wniosku dowodowego powodów wynikała przede wszystkim z tego, że Sąd uznał zawartą przez strony umowę kredytu za nieważną, co przesądzało o uwzględnieniu żądania głównego, a nie ewentualnego. Kwestie odnoszące się do żądania ewentualnego oraz do wykazania zasadności żądania ewentualnego – a temu miał przede wszystkim służyć dowód z opinii biegłego wnioskowany przez stronę powodową - stały się zatem irrelewantne. Z tych samych względów Sąd pominął także dowody z prywatnych kalkulacji (płyta CD k. 212 v.).

Z kolei pozwany wniósł m.in. o wyliczenie zmian kursu waluty CHF względem waluty polskiej w okresie wrzesień 2007 – grudzień 2017, zmian wskaźnika LIBOR 3M dla międzybankowych depozytów trzymiesięcznych CHF w okresie wrzesień 2007 – grudzień 2017 oraz ustalenie, czy kursy stosowane przez pozwanego w relacji z powodem można uznać za rynkowe, co w świetle zwyczajów i praktyki rynkowej jest kursem rynkowym kupna i sprzedaży waluty w stosunkach tego rodzaju, co łączące strony i jakie elementy miały wpływ na jego ustalenie. Natomiast w piśmie z dnia 26 listopada 2021 r. pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w związku ze zgłoszonymi żądaniami ewentualnymi. Dowód taki był zatem również nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszego postępowania wobec ustalenia, że umowa zawarta między stronami jest nieważna.

Sąd dopuścił dowód z zeznań świadków M. L. (2) i I. O. (1) na okoliczności wskazane w pkt 3 odpowiedzi na pozew. Sąd ustalając stan faktyczny, nie oparł się jednak na zeznaniach ww. świadków.

Jak wynikało z zeznań świadka M. L. (2), nie kojarzyła ona powodów, w 2007 r. była dyrektorem oddziału pozwanego banku i nie miała bezpośredniego kontaktu z klientami. Natomiast informacje ogólne jakie świadek posiadała odnośnie do procedury zawierania umowy z klientami banku nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wobec ustalenia, że umowa zawarta między stronami jest nieważna z uwagi na abuzywność zawartych w niej postanowień. W sytuacji dokonywania kontroli incydentalnej nie miały znaczenia procedury ogólne związane z zawieraniem umowy obowiązujące u pozwanego, a konkretne informacje przekazane powodom w związku z zawarciem przedmiotowej umowy.

Również świadek I. O. (2) nie uczestniczyła w zawieraniu umowy z powodami. Jej zeznania dotyczyły ogólnych procedur udzielania kredytów hipotecznych, a nie odnosiły się do okoliczności przedmiotowej sprawy.

Sąd pominął dowody z dokumentów przedstawione przez stronę pozwaną tj. pismo okólne nr (...) z załącznikiem zawierającym procedurę produktową i pismo okólne nr (...) zawierające zmiany w procedurze produktowej z uwagi na to, że w sytuacji dokonywania kontroli incydentalnej nie miały znaczenia procedury ogólne związane z zawieraniem umowy obowiązujące u pozwanego, a konkretne informacje przekazane powodom w związku z zawarciem przedmiotowej umowy.

Nadto dowody z dokumentów znajdujących się na płycie CD dołączonej do pozwu oraz na płycie CD dołączonej do pisma zawierającego rozszerzenie powództwa w postaci raportów KNF i informacji Prezesa NIK, Sąd potraktował jedynie jako materiały służące wsparciu stanowiska strony powodowej.

Wyciąg z opinii dr J. T., tabele kursów walut stosowanych u pozwanego w porównaniu do innych banków, raport UOKiK dotyczący spreadów z września 2009r., wyciąg z raportu Komisji Nadzoru Finansowego pt. Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu, Sąd również potraktował jako wyraz wzmacniający argumentację strony powodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W pierwszej kolejności należało rozważyć czy strona powodowa posiadała interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z zawartej umowy.

Zgodnie z treścią art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Podstawową przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest zatem istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. istnieje tylko wtedy, gdy powód ochronę swojej sfery prawnej może uzyskać przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Wyrok ustalający musi więc definitywnie zakończyć spór stron co do prawa czy stosunku prawnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, LEX nr 515730 i z dnia 19 września 2013 r., I CSK 727/12, LEX nr 1523363). Wprawdzie za dominujący w orzecznictwie należy uznać pogląd, że interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego w zasadzie nie zachodzi, jeżeli zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw, w szczególności na drodze powództwa o spełnienie świadczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2017 r., V CSK 52/17, LEX nr 2372279 i z dnia 9 stycznia 2019 r., I CSK 711/17, LEX nr 2618479). Samo jednak istnienie możliwości wytoczenia powództwa o świadczenie nie w każdej sytuacji świadczyć będzie o braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Brak interesu prawnego wystąpi jedynie wówczas, gdy wyrok zasądający świadczenie zapewni pełną ochronę prawną uzasadnionych interesów powoda. Ocena istnienia interesu prawnego musi uwzględniać, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości co do danego stosunku prawnego i czy definitywnie zakończy spór na wszystkich płaszczyznach tego stosunku.

Tymczasem skoro, w niniejszej sprawie, istnieje między stronami spór co do ważności umowy, która nie została jeszcze w całości wykonana, a ponadto z umową obok obowiązku spłaty rat wiążą się także inne obowiązki np. w zakresie utrzymania hipoteki na nieruchomości powodów, to nie może być wątpliwości, że wyłącznie wyrok ustalający może ostatecznie i całościowo usunąć stan niepewności prawnej istniejący między stronami przedmiotowej umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego, powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu w rozumieniu art. 189 k.p.c. Zawarta bowiem między stronami umowa wygenerowała długoterminowy stosunek prawny i ewentualne uwzględnienie roszczeń powodów o zwrot należności spełnionych na rzecz banku nie regulowałby w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Dopiero ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z przedmiotowej umowy przesądza o możliwości żądania zwrotu już spełnionych świadczeń jak i braku obowiązku ich spełniania w przyszłości. Wyłącznie wyrok ustalający może ostatecznie i całościowo usunąć stan niepewności prawnej istniejący między stronami umowy kredytu. Wytoczenie wyłącznie powództwa o zapłatę, nie usunęłoby tej niepewności.

Warto również podkreślić, że z mocy wiążącej wyroku o zapłatę korzysta jedynie rozstrzygnięcie, nie rozciąga się ona na kwestie pozostające poza sentencją, w tym na ustalenia faktyczne i ocenę prawną dotycząca stosunku prawnego zawartą w pisemnych motywach rozstrzygnięcia. Przedmiotem prawomocności materialnej jest jedynie ostateczny

rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły. Oznacza to, że sąd nie jest związany ani ustaleniami faktycznymi poczynionymi w innej sprawie, ani poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu zapadłego wyroku (post. SN z 3.6.2009 r., IV CSK 511/08, Legalis).

Podsumowując, powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z kwestionowanej umowy.

W dalszej kolejności należy podnieść, że analiza postanowień zawartej przez powodów umowy kredytu, nie daje podstaw do stwierdzenia, że jest ona sprzeczna z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2021r. p. 2439 – dalej jako prawo bankowe), art. 353¹k.c., zasadą walutowości.

Do elementów przedmiotowo istotnych, wskazanych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego należy: zobowiązanie banku do oddania do dyspozycji kredytobiorcy, na czas oznaczony w umowie, określonej kwoty środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, w oznaczonych terminach spłaty oraz do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 czerwca 2021 r., sygn. akt I CSKP 55/21, numer 2584569, wskazał, że zarzuty dotyczące sprzeczności konstrukcji umowy kredytu odwołującej się do waluty obcej, w tym przewidującej udzielenie kredytu denominowanego w walucie obcej, z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego są chybione. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że umowa kredytu wiążąca wysokość udzielonego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej, np. franka szwajcarskiego, nie jest sprzeczna z ogólną konstrukcją umowy kredytu przewidzianą w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), czyli tzw. ustawa antyspreadowa, potwierdziła tylko to, co wcześniej wynikało już z zasady autonomii woli stron (art. 353¹ k.c.), a mianowicie, że przed wejściem w życie tej ustawy dopuszczalne było zawieranie umów o kredyt denominowany, jak i indeksowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2020 r., II CSK 805/18).

W niniejszej sprawie pozwany bank zobowiązał się udzielić kredytu w kwocie 232 205,34 CHF. Wynika to wprost z § 2 ust. 1 umowy. Argumentem przemawiającym za tym, że kredyt był udzielony w CHF jest również forma jego zabezpieczenia. Zgodnie z § 11 ust. 1 pkt. 1 zabezpieczeniem spłaty kredytu było ustanowienie hipoteki zwykłej w wysokości 232 205,34 CHF jako zabezpieczenie kapitału kredytu oraz hipoteki kaucyjnej do wysokości kwoty 58 051,34 CHF na zabezpieczenie odsetek i należności ubocznych od kredytu.

W myśl art. 68 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019r., poz. 2204 ze zm.) według stanu na chwilę zawarcia umowy hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu.

Należy również podzielić pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach z dnia 25 marca 2011 r. IV CSK 377/10, z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, z dnia 14 lipca 2017 r. II CSK 803/16, że ulożenie stosunku prawnego w ten sposób, że strony wskazują inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania tego zobowiązania, jest zgodne z zasadą swobody umów (art. 353¹ k.c.).

Nie można zatem zgodzić się z powodami, że w zawartej pomiędzy stronami umowie nie zostały ustalone wszystkie istotne elementy umowy – w tym kwota i waluta kredytu, gdyż wynika ona wprost z § 2 ust. 1 umowy. Nie można także zgodzić się ze stanowiskiem powodów, że przedmiotowa umowa jest bezwzględnie nieważna z tej przyczyny, iż wysokości kwoty wykonania umowy kredytowej (czyli kwoty w PLN) oraz wysokość rat, nie była jednoznacznie określona. Zdaniem Sądu w sytuacji, gdy strony umowy odwołały się do tabel kursów zakupu i sprzedaży walut obcych pozwanego banku, to przyjąć należy, analogicznie jak w przypadku cenników powszechnie stosowanych przez przedsiębiorców w relacjach z wszystkimi kontrahentami, że co do zasady, takim postanowieniom umowy nie

sprzeciwiają się bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa (tak również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 4 grudnia 2019 r., I ACa 66/19).

Konkludując, strony zawarły umowę kredytu denominowanego do CHF. Kredyt denominowany do waluty obcej charakteryzuje się tym, że bank udziela kredytobiorcy kredytu w wysokości CHF, ale wypłata tej kwoty następuje w PLN jako równowartość wskazanej w umowie określonej ilości CHF. W przypadku kredytu denominowanego do waluty obcej, kredytobiorca uzyskuje środki pieniężne w złotych, ale wysokość kredytu ustalona jest w walucie obcej, z tym że w momencie udostępniania kredytu czy jego transz, następuje przeliczenie z waluty obcej na złoty według kursu na dzień udostępnienia kredytu czy jego transz. Z kolei spłata rat kapitałowo-odsetkowych następuje w PLN obliczanych jako równowartość w złotych polskich określonej ilości waluty obcej. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 października 2020 r., II CSK 805/18, Lex nr 3123932 podkreślił, że w przypadku tego rodzaju umów wypłata przez bank kwoty kredytu w PLN oraz spłata kredytu w PLN przez kredytobiorcę nie jest uprawnieniem stron, ale ich obowiązkiem wynikającym z umowy.

W niniejszej sprawie strony złożyły zgodne oświadczenia woli, zawierając umowę kredytu denominowanego do CHF. Powodowie potrzebowali pieniędzy na zakup domu jednorodzinnego i w tym celu zawarli przedmiotową umowę. Wprowadzony do ww. umowy mechanizm denominacji umożliwił przy tym zastosowanie oprocentowania ustalanego według wskaźnika – stawki referencyjnej właściwej dla kredytów w CHF to jest LIBOR. Zgodnym zamiarem strony było zawarcie umowy kredytu, umowa została zawarta i jest od 2007r. wykonywana.

Odnosząc się jeszcze do art. 358 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy, statuującego tzw. zasadę walutowości, to wskazać trzeba, że każde zobowiązanie pieniężne powinno być wyrażone w walucie polskiej, z wyjątkiem tych zobowiązań, dla których odmienną regulację wprowadzały ustawy szczególne. Ustawą wprowadzającą takie szczególne regulacje była przede wszystkim ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku Prawo dewizowe (tj. Dz.U. z 2022r., poz. 309), która przewidywała w dacie zawarcia umowy łączącej strony zasadę swobody dewizowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy dokonywanie obrotu dewizowego jest dozwolone, z zastrzeżeniem ograniczeń: 1) określonych w art. 9, w zakresie których nie udzielono zezwoleń dewizowych, o których mowa w art. 5; 2) wprowadzonych na podstawie art. 10. Z kolei z art. 3 ust. 3 ww. ustawy wynikało, że ograniczeń określonych w art. 9 nie stosuje się do obrotu dewizowego dokonywanego z udziałem banków lub innych podmiotów mających siedzibę w kraju, w zakresie działalności podlegającej nadzorom: bankowemu, ubezpieczeniowemu, emerytalnemu lub nad rynkiem kapitałowym, sprawowanym na podstawie odrębnych przepisów, prowadzonej przez te podmioty na rachunek własny lub rachunek osób trzecich uprawnionych na podstawie ustawy lub zezwolenia dewizowego do dokonania obrotu dewizowego podlegającego tym ograniczeniom.

W konsekwencji należało uznać, że nie doszło do naruszenia prawa dewizowego i zasady walutowości.

Nietrafny jest również zarzut wskazujący na sprzeczność przedmiotowej umowy z zasadami współzycia społecznego. W orzecznictwie podkreśla się, że za uznaniem czynności prawnej za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego muszą przemawiać szczególne okoliczności. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2017 r., IV CSK 660/16 Sąd ten zwrócił uwagę, że korzystanie z zasad współzycia społecznego jako podstawy uznania czynności prawnej za nieważną wymaga zachowania szczególnej ostrożności. Sąd, przyjmując taką sprzeczność, powinien ustalić, na czym polega ta sprzeczność (jaka konkretnie zasada została naruszona), przez kogo, w jaki sposób i na czym samo naruszenie polega i z jakich przyczyn. W ocenie Sądu Najwyższego sprzeczność czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego występuje dopiero wtedy, gdy umowa nie respektuje określonego zakazu znajdującego głębokie uzasadnienie aksjologiczne – moralne, tj. zawiera treść lub cel moralnie zakazany oraz gdy nie zawiera treści wynikającej z normy o charakterze moralnym, np. narusza wolność człowieka. Takich okoliczności powodowie nie wykazali.

W dalszej kolejności, Sąd dokonał analizy zakwestionowanych postanowień zawartych w § 2 ust. 1 umowy w zw. z § 5 ust. 3 pkt. 2 i ust. 4 oraz § 13 ust. 7 umowy pod kątem ich abuzywności. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Zatem przesłankami uznania postanowień umownych za niedozwolone (abuzywne) są:

a) zawarcie umowy z konsumentem,

b) kwestionowane postanowienia umowne nie zostały z nim uzgodnione indywidualnie,

c) nie dotyczą one postanowień określających główne świadczenia stron, pod warunkiem jednak, że postanowienia te zostały sformułowane w sposób jednoznaczny,

d) kwestionowane postanowienia umowy kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Co do pierwszej przesłanki zawarcie umowy z **konsumentem**, to w niniejszej sprawie nie budziła ona sporu. Powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej w momencie zawierania umowy, a kredytowaną nieruchomością zakupili na cele mieszkaniowe i nadal mieszkają w nabytym domu.

W dalszej kolejności należało rozważyć, **czy kwestionowane postanowienia umowne były negocjowane indywidualnie**.

Trafnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9 czerwca 2021r. V ACa 127/21 wskazał, że w celu ustalenia czy konkretne postanowienie umowne należy kwalifikować jako „nieuzgodnione (uzgodnione) indywidualnie” należy zbadać, czy konsument miał na treść danego postanowienia „rzeczywisty wpływ” (art. 385¹ § 3 k.c.), co zwykle nie będzie miało miejsca w przypadku postanowień umowy przyjętych z wzorca zaproponowanego konsumentowi przez przedsiębiorcę. Sąd ten podkreślił, że dla zrealizowania przesłanki rzeczywistego wpływu konsumenta na treść postanowień umownych nie wystarczy wykazanie, że konsument dowiedział się o treści klauzuli w odpowiednim czasie, a strony prowadziły w tym przedmiocie negocjacje. Konieczne jest udowodnienie wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia klauzuli, w wyniku rzetelnych negocjacji w ramach, których konsument miał realny wpływ na treść określonego postanowienia umownego, chyba że zostało ono sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie. Stanowisko to Sąd Okręgowy w całości podziela. Indywidualne uzgodnienie postanowienia oznacza rzeczywisty i aktywny wpływ konsumenta na daną część umowy, a nie tylko bierną akceptację jego treści.

Ponadto wykazanie faktu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywało, zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. na pozwanym jako stronie, która na ten fakt się powołuje, tymczasem pozwany nie powołał dowodów na okoliczność indywidualnego uzgodnienia przedmiotowych klauzul. Nie ulega wątpliwości, że pozwany bank przy zawieraniu umowy posłużył się standardowym wzorem umowy. Fakt, że powodowie we wniosku wskazali, że wnoszą o udzielenie kredytu w wysokości 520 674,04 zł, zaś wnioskowana kwota w walucie wynosiła 232 205,34 CHF w żadnym razie nie świadczy o tym, że zakwestionowane postanowienia umowne były indywidualnie negocjowane. Poza tym z zeznań powodów wynikało, że nie mieli możliwości negocjowania warunków umowy. Próbowali oni negocjować wysokość marży i oprocentowania, jednak poinformowano ich, że jest to standardowa umowa i wszyscy mają takie same warunki.

Następnie należało ocenić, czy kwestionowane postanowienia dotyczyły **głównych świadczeń stron**.

W ocenie Sądu, postanowienia umowne wprowadzające do umowy klauzulę ryzyka walutowego oraz odnoszące się do przeliczania walut przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu stanowią główne świadczenia stron.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazywał, że jeśli chodzi o kategorię warunków umownych mieszczących się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, to należy uważać za nie te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu

charakteryzują tę umowę (wyroki: z dnia 3 czerwca 2010 r., C. (...) A. y M. (...) P. M., C#484/08, pkt 34; z dnia 23 kwietnia 2015 r., V. H., C#96/14, pkt 33).

Z orzecznictwa Trybunału wynika, że klauzule umowne dotyczące ryzyka kursowego, w zakresie, w jakim określają główny przedmiot umowy kredytu, wchodzą w zakres stosowania art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 i nie są jedynie poddawane ocenie, gdy właściwy sąd krajowy uzna, po zbadaniu każdego przypadku z osobna, że klauzule te zostały sporządzone przez przedsiębiorcę w jasny i zrozumiały sposób (zob. wyrok z dnia 14 marca 2019r. C - 118/17, pkt. 48; wyrok z dnia 20 września 2018 r., C#51/17, pkt 68).

Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 października 2020 r., II CSK 805/18, Lex nr 3123932 podkreślił, że świadczenie kredytobiorcy korygowane klauzulami przeliczeniowymi, w istocie stanowi świadczenie główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18).

Stosownie do art. 69 ust. 1 Prawa bankowego przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu stanowi główne świadczenie kredytobiorców.

Zawarte w kwestionowanej umowie klauzule ryzyka walutowego i klauzule przeliczeniowe wpływały na wysokość świadczenia kredytobiorców. W konsekwencji ww. klauzul nie można uznać za postanowienia uboczne, tylko określające główne świadczenia stron.

By móc zatem poddać kontroli wskazane postanowienia umowne pod kątem abuzywności, należało rozważyć, **czy postanowienia te zostały sformułowane w sposób jednoznaczny czy też nie.**

W wyroku z dnia 30 kwietnia 2014r., C-26/13 TSUE wskazał, że art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że warunek umowny musi być nie tylko wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, by był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych postanowieniach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

W wyroku z dnia 18 listopada 2021r. wydanym w sprawie C-212/20 TSUE podkreślił ponownie, że wymóg zredagowania w sposób jasny i zrozumiały zakłada, że w wypadku umów kredytu na instytucjach bankowych ciąży obowiązek dostarczania kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji. W szczególności wymóg ów oznacza, że warunek, zgodnie z którym kredyt powinien zostać spłacony w tej samej walucie obcej co waluta, w której został zaciągnięty, ma być rozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, ale także w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i racjonalny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, do której kredyt był indeksowany, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Dalej TSUE podkreślił, że poinformowanie – przed zawarciem umowy – o warunkach umownych i skutkach zawarcia tej umowy ma fundamentalne znaczenie dla konsumenta. To w szczególności na podstawie tej informacji konsument podejmuje decyzję, czy zamierza związać się warunkami umownymi sformułowanymi uprzednio przez przedsiębiorcę (wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., (...), od C#776/19 do C#782/19, EU:C:2021:470, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).

Natomiast pozwany w niniejszej sprawie nie dopełnił tak określonych obowiązków względem powodów wobec czego uniemożliwił oszacowanie im konsekwencji ekonomicznych przyjętych na siebie zobowiązań. W pierwszej kolejności należy wskazać, oświadczenie zawarte we wniosku kredytowym, że powodowie mają pełną świadomość ryzyka związanego z kredytem zaciągniętym w walucie wymiennej polegającym na tym, że w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty jak i kwota zadłużenia wyrażonego w walucie polskiej jest standardowym oświadczeniem, z którego nie wynika, jakie to szczegółowe informacje otrzymali powodowie o ryzyku kursowym. Taką samą treść zawierało oświadczenie ujęte w § 30 umowy.

Z zeznań powodów wynikało natomiast, że pracownik banku wskazywał na zalety kredytu denominowanego do CHF tj. stabilność waluty CHF. Nie pokazał powodom wykresów historycznych obrazujących zmiany kursu CHF w czasie ani symulacji wzrostu CHF w czasie wykonywania umowy. Pozwany bank poza wykresami historycznymi zmian kursu CHF winien przedstawić powodom przede wszystkim prognozy na przyszłość, informujące jak bardzo może wzrosnąć kurs CHF w okresie kredytowania i jak duże jest ryzyko wzrostu kursu waluty. Takie symulacje liczbowe powinny przyczyniać się do zrozumienia przez powodów rzeczywistego znaczenia długoterminowego ryzyka związanego z możliwymi wahaniami kursów wymiany walut, a tym samym ryzyka związanego z zawarciem przedmiotowej umowy. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by powodowie mieli pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Pozwany bank winien uprzedzić powodów, że w związku z zawarciem kwestionowanej umowy poniosą nieograniczone ryzyko kursowe, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Bank nie uświadomił powodom jak może zachować się kurs CHF w razie wystąpienia sytuacji kryzysowych na świecie lub pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce. Pozwany nie przekazał powodom informacji pozwalających realnie ocenić zakresu ryzyka kursowego i jego wpływu na stan zadłużenia i rzeczywisty koszt kredytu.

Ponadto w umowie nie wskazano, na podstawie jakich kryteriów bank ustalał kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu jak i spłaty poszczególnych rat, wobec czego prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walut. TSUE w powołanym już wyroku z dnia 18 listopada 2021r. wskazał, że okoliczności, iż kurs wymiany zmienia się w długim okresie, nie może uzasadniać braku wskazania w postanowieniach umowy oraz w ramach informacji dostarczonych przez przedsiębiorcę w trakcie negocjacji umowy kryteriów stosowanych przez bank w celu ustalenia kursu wymiany mającego zastosowanie do obliczania rat spłaty, co umożliwiłoby konsumentowi określenie w każdej chwili tego kursu wymiany. Trybunał zwrócił uwagę, że kredytobiorca musi zrozumieć, do czego się zobowiązuje, zwłaszcza co do sposobu obliczenia rat spłaty kredytu, który zaciąga.

W świetle powyższego należało zatem uznać, że kwestionowane postanowienia umowne nie spełniały kryterium jednoznaczności, co umożliwiło Sądowi dokonanie oceny **czy przedmiotowe postanowienia umowne kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.**

Sprzeczne z dobrymi obyczajami są takie działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron.

Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć głównie pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym mających charakter dyspozytywny (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, Nr 1, poz. 2). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016

r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, Nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ.; z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ. i z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 września 2021r. wskazał, że rażące naruszenie interesów konsumenta nie musi dotyczyć nierównowagi ekonomicznej. Wystarczy, że będzie wynikać z poważnego naruszenia sytuacji prawnej konsumenta - ograniczenia treści praw, które przysługują mu na podstawie tej umowy i stosownie do przepisów prawa, utrudnienia w korzystaniu z tych praw bądź nałożenia na konsumenta dodatkowego obowiązku, którego nie przewidują przepisy prawa (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 16 stycznia 2014 r., C. P., C-226/12, EU:C:2014:10, pkt 23).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, jak już zostało wcześniej zasygnalizowane, w umowie nie wskazano, na podstawie jakich kryteriów bank ustalał kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu jak i spłaty poszczególnych rat. Pozwany bank mógł kształtować kurs waluty w sposób dowolny, bez możliwości weryfikacji przez powodów. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w cytowanym już wyroku z dnia 18 listopada 2021r. podkreślił, że treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. W konsekwencji TSUE doszedł od wniosku, że postanowienie, które nie pozwala konsumentowi na samodzielne określenie w każdej chwili kursu wymiany stosowanego przez przedsiębiorcę, ma nieuczciwy charakter.

Z § 2 ust. 1 umowy kredytu wynikało, że bank udzielił powodom kredytu w kwocie 232 205,34 CHF. W myśl § 5 ust. 3 pkt. 2 kredyt miał być wypłacony w walucie polskiej na finansowanie zobowiązań w kraju. Z ust. 4 wynikało zaś, że w takim przypadku stosuje się kurs kupna dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego. Zgodnie natomiast z § 13 ww. umowy spłata zadłużenia z tytułu kredytu i odsetek następować miała w drodze potrącenia przez (...) SA swoich wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu z rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego. Ust. 7 stanowił zaś, że potrącenie środków z rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego w walucie polskiej następowała w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty w walucie wymiennej, w której udzielony był kredyt według obowiązującego w (...) SA w dniu wymagalności kursu sprzedaży dla dewiz (aktualna Tabela kursów).

Z powyższych postanowień, ani z pozostałych postanowień umowy nie wynikało w jaki sposób bank tworzył tą „Tabelę kursów”, a zatem powodowie nie byli w stanie określić kursu wymiany stosowanego przez pozwanego. Ponadto prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walut. Nie ma przy tym znaczenia, czy stosowany przez pozwanego kurs wymiany walut miał charakter rynkowy, gdyż istotne było to, że powodowie nie mogli zweryfikować w żaden sposób tworzenia kursu kupna i sprzedaży walut przez bank. Nawet w sytuacji, gdyby kurs ten był kursem rynkowym istniałaby podstawa do przyjęcia, że klauzule kursowe są abuzywne albowiem potencjalnie dawały bankowi możliwość dowolnego kształtowania owego kursu i jednostronnego decydowania o wysokości rat spłat obciążających powodów.

Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie. W wyroku z dnia 27 lutego 2019r., II CSK 19/18 Sąd Najwyższy wskazał, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną banku, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W tym tonie wypowiedział się też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 kwietnia 2019r., III CSK 159/17, Legalis numer 1892834 jak również w wyroku z dnia 29 października 2019r., IV CSK 309/18, Legalis numer 2237678.

Ponadto należy podkreślić, że ocena zakwestionowanych postanowień nie może być zawężona tylko do przyjętego w umowie mechanizmu przeliczenia waluty krajowej na walutę obcą. Istotą kredytu denominowanego do waluty obcej

jest bowiem ryzyko zmiany kursu waluty, które w sposób nieograniczony obciąża powodów. Zawarcie przedmiotowej umowy narażało powodów na nieprzewidywalne i nieograniczone ryzyko kursowe skutkujące wzrostem zobowiązań mimo wykonywania umowy zgodnie z jej treścią. Również zachowanie pozwanego banku, który przedstawiał powodom przedmiotową umowę jako korzystne rozwiązanie, a z drugiej strony nie przedstawił rzetelnej informacji odnośnie do ryzyka kursowego i możliwości znacznego wzrostu kursu CHF w okresie kredytowania stanowi działanie nielojalne. Nielojalność banku wobec powodów wyrażająca się w proponowaniu mu produktu związanego z istotnym ryzykiem walutowym i jednocześnie zaniechaniu rzetelnego poinformowania powodów o tym, jak kosztowne mogą być dla nich skutki związania się takim kredytem, stanowi o naruszeniu dobrych obyczajów. Z kolei narażenie powodów na nieograniczone wręcz wieloletnie ryzyko wzrostu zadłużenia stanowi o rażącym naruszeniu ich interesów jako konsumenta.

Naruszenia dobrych obyczajów i rażącego naruszenia interesów powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. należało zatem upatrywać w sposobie przeliczania walut w oparciu o kurs kształtowany swobodnie przez bank w tabelach kursowych oraz w przerzuceniu na powodów nieograniczonego ryzyka kursowego wpisanego w konstrukcję kredytu denominowanego do waluty obcej, o którym to ryzyku powodowie nie zostali w sposób prawidłowy poinformowani.

Reasumując, w ocenie Sądu, postanowienia umowne wprowadzające do umowy ryzyko walutowe i mechanizm przeliczania walut przy wypłacie jak i przy spłacie kredytu należało uznać za niedozwolone.

W dalszej kolejności należało zatem określić konsekwencje prawne abuzywności wskazanych postanowień umownych.

W ocenie Sądu, uznanie zakwestionowanych postanowień umownych za abuzywne prowadzi do wniosku, że sporna umowa jest nieważna, gdyż zostaje ona pozbawiona postanowień o charakterze essentialia negotii, bez których umowa kredytu nie może obowiązywać. Nieważność ta jest następstwem bezskuteczności postanowień abuzywnych określających główne świadczenia stron (tak również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 4 grudnia 2019 r., I ACa 66/19).

Zdaniem Sądu, nie jest możliwe przyjęcie, że umowa jest ważna, ale w miejsce bezskutecznych postanowień nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienia. Należy uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego (ale też denominowanego) do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134). Nie jest możliwe zatem zachowanie takiej umowy w mocy jako kredytu złotowego oprocentowanego stawką LIBOR, gdyż sprowadzałoby się to do nieuprawnionego przekształcenia przez sąd pierwotnej umowy.

Przyjęcie, że umowa jest ważna i że jest możliwe jej uzupełnienie przez sąd przez wprowadzenie w miejsce niedozwolonych klauzul innego mechanizmu przeliczania walut nie zasługuje na akceptację.

W wyroku z 3 października 2019 r., C - 260/18, TSUE jednoznacznie uznał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnianiu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze tylko ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści takiej czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozycyjnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony wyrażą na to zgodę. TSUE w powołanym już wcześniej wyroku z dnia 18 listopada 2021r. przypominał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (zob. podobnie postanowienie z dnia 4 lutego 2021 r., CDT, C#321/20, niepublikowane, EU:C:2021:98, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo). Również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia

7 maja 2021r. III CZP 6/21 podkreślał, że w świetle orzecznictwa TSUE należy ocenić, czy upadek umowy narażałby konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”.

Natomiast w niniejszej sprawie powodowie, po pouczeniu przez Sąd o skutkach uznania umowy za nieważną, wyrazili wolę ustalenia nieważności przedmiotowej umowy, wskazując, że wyrok taki nie byłby dla nich niekorzystny i że nie akceptują umowy, w takim kształcie, w jakim ona obecnie obowiązuje.

Tym samym brak jest podstaw do poszukiwania przez Sąd przepisów o charakterze dyspozytywnym, które mogłyby znaleźć zastosowanie po usunięciu abuzywnych postanowień.

Na marginesie należy jeszcze wskazać, że samo wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na ocenę abuzywności przedmiotowych postanowień umowy i jej konsekwencji dla bytu umowy. W założeniu ustawodawcy chodziło o doprecyzowanie na przyszłość reguł ustalania kursu wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat kredytu bezpośrednio w walucie obcej. Omawiana ustawa nie przewidywała gotowych do zastosowania przepisów, które zastępowałyby ewentualne klauzule abuzywne, a jedynie nakładała na banki ciężar dokonania ogólnie określonych, wymagających skonkretyzowania in casu zmian umowy, co nie wystarcza dla przyjęcia domniemania, że owe konkretne rozwiązania są wynikiem należytego wyważenia ogółu praw i obowiązków stron przez ustawodawcę. Wskazana nowelizacja prawa bankowego nie usuwa ani nie ogranicza ryzyka walutowego, pozostaje ono na niezmiennym poziomie w stosunku do stanu z daty zawarcia umowy.

Reasumując, z uwagi na stwierdzony (powstały wskutek wyeliminowania klauzul niedozwolonych) brak essentialia negotii przedmiotowej umowy, umowę należało uznać za nieważną ze skutkiem ex tunc.

W konsekwencji Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. i w zw. z art. 385⁽¹⁾ k.c. w punkcie I wyroku ustalił, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy kredytu mieszkaniowego (...) nr (...) (...) zawartej pomiędzy powodami M. Ł., M. L. (1) a (...) Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. w dniu 28 września 2007r. wobec jej nieważności.

Konsekwencją zatem ustalenia, że nie istnieje stosunek umowny wynikający z ww. umowy kredytu wobec jej nieważności, jest zwrot tego, co strony sobie wzajemnie świadczyły.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r., III CZP 6/21, Sąd ten wskazał, że płatności kredytobiorcy z tytułu spłaty kredytu oraz wypłata środków pieniężnych przez bank są świadczeniami nienależnymi i podlegają zwrotowi (art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c.), a nadto stwierdził, że roszczenia o zwrot tych świadczeń są, zgodnie z teorią dwóch kondykcji, od siebie niezależne.

Z kolei w uchwale z dnia 16 lutego 2021r. Sąd Najwyższy uznał, że z art. 410 § 2 k.c. wynika, że świadczenie spełnione w wykonaniu nieważnego zobowiązania jest - z zastrzeżeniem przypadków tzw. konwalidacji - świadczeniem nienależnym, a tym samym zgodnie z art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c. podlega zwrotowi jako korzyść majątkowa uzyskana bezpodstawnie kosztem świadczącego, co do zasady bez potrzeby ustalania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na której rzecz świadczenie zostało spełnione, ani czy majątek spełniającego świadczenie uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie świadczącego, a uzyskanie tego świadczenia przez odbiorcę - przesłankę jego wzbogacenia.

Konsekwencją ustalenia nieistnienia stosunku prawnego był upadek wszystkich obowiązków wynikających z umowy. Powodowie dochodzili zwrotu rat kapitałowo – odsetkowych za wskazane w pozwie okresy.

W świetle powyższego, na podstawie art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c. Sąd zasądził w punkcie II wyroku od pozwanego na rzecz powódki M. L. (1) kwotę 39 244,33 zł tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczonych w okresie od listopada 2011r. do sierpnia 2013r. Wskazana kwota była pobierana z rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego należącego do powódki zgodnie z § 13 ust. 1 i 7 umowy. Powódka domagała się kwoty 39 245,33 zł, natomiast z zaświadczenia wystawionego przez pozwany bank wynikało, że w ww. okresie z rachunku powódki została

pobrana kwota 39 244,33 zł i taką też kwotę Sąd zasądził na rzecz powódki w punkcie II wyroku, oddalając powództwo w pozostałym zakresie, o czym orzeczono w punkcie IV wyroku.

Z kolei kwota 3007,13 CHF tytułem rat kapitałowo – odsetkowych uiszczona w okresie od grudnia 2012r. do dnia sierpnia 2013r. została pobrana z rachunku walutowego prowadzonego wspólnie na rzecz powodów zgodnie z aneksem nr (...) do umowy. Dlatego też powódka nie domagała się całości środków pobranych w tym okresie z ww. rachunku, a jedynie połowy tych środków. Powodowie wspólnie bowiem zasilali ww. rachunek. Analogicznie powód M. Ł. domagał się również połowy kwot uiszczonych w CHF tytułem rat kapitałowo – odsetkowych w okresie od grudnia 2012r. do dnia lutego 2013r. Wysokość dochodzonych kwot wynikała wprost z zaświadczenia wydanego przez pozwany bank.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 455 k.c., przy czym Sąd miał na względzie, że dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę- konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji o braku zgody na niedozwolone postanowienia i braku sanowania przedmiotowej umowy, umowa staje się trwale bezskuteczna (nieważna) i strony mogą zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia.

W niniejszej sprawie, powodowie wnieśli o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 12 sierpnia 2017r. czyli od upływu terminu określonego w wezwaniu do zapłaty. Należy jednak wskazać, że w wezwaniu do zapłaty powodowie nie wskazali jakich kwot domagają się od pozwanego. Dopiero w pozwie powodowie wskazali kwoty, których domagają się od pozwanego oraz powołali się m.in. na abuzywność kwestionowanych postanowień i z powyższego również wywodzili nieważność umowy. W ocenie Sądu, oświadczenie powodów zawarte w pozwie co do woli skorzystania z ochrony konsumenckiej było dostatecznie jasne, jednoznaczne i czytelne co do tego, w jakim zakresie powodowie kwestionowali umowę, które postanowienia umowy podważali jako abuzywne i z jakich przyczyn. W ocenie Sądu pozwany mógł mieć świadomość trwałej bezskuteczności spornej umowy od momentu doręczenia odpisu pozwu w dniu 13 kwietnia 2018r. Zatem pozwany winien w takiej sytuacji spełnić świadczenie niezwłocznie, przy czym z uwagi na fakt, że jest to spółka akcyjna, Sąd stanął na stanowisku, że wystarczającym terminem na realizację wszystkich związanych z tym czynności jest termin 14 dni liczony od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu. Termin ten upłynął z dniem 27 kwietnia 2018r., a zatem odsetki ustawowe za opóźnienie zostały zasądzone od dnia następnego czyli od dnia 28 kwietnia 2018r., o czym Sąd orzekł w punkcie II i III wyroku.

Powództwo zostało zatem oddalone również w zakresie żądania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie za okres wcześniejszy niż 28 kwietnia 2018r., o czym orzeczono w punkcie IV wyroku.

Odnosząc się do powołanego przez pozwanego art. 411 pkt 1 k.c., to należy wskazać, że argumentacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie w tym zakresie. Po stronie spełniającego świadczenie musi istnieć pozytywna wiedza o braku powinności spełnienia świadczenia i nie może być z nią utożsamiana jedynie wątpliwość, co do obowiązku świadczenia (tak Sąd Najwyższego w wyroku z dnia 12 grudnia 1997 r., III CKN 236/97, OSNC 1998/6/101, w którym Sąd ten wskazał, że nawet bardzo poważne wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą w art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą o braku powinności spełnienia świadczenia). Należy podkreślić również, że powodowie wywiązali się z postanowień umowy, a brak spełnienia przedmiotowych świadczeń mógł spowodować możliwość wypowiedzenia umowy przez bank i postawienia kredytu w stan natychmiastowej wymagalności, co stawiało ich w sytuacji przymusowej. Przymus to nie tylko zagrożenie egzekucją świadczenia, ale także stworzenie takich sytuacji, w których spełniający świadczenie, by uniknąć niekorzystnych i często nieodwracalnych skutków, zmuszony jest spełnić świadczenie, mimo świadomości, że świadczy nienależnie (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 maja 2013 r., VI ACa 1379/12). Poza tym Sąd Okręgowy podziela zapatrywanie prawne wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r., I ACa 1209/13, iż przewidziany w art. 411 pkt 1 k.c. wyjątek dotyczący świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej czynności prawnej obejmuje także świadczenia spełnione w wykonaniu niewiążącego konsumenta postanowienia umownego (art. 385 ¹§ 2 k.c.), gdyż w przeciwnym razie powstałaby luka w prawie.

O kosztach procesu, Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. wobec tego, że powodowie ulegli tylko co do nieznaczącej części swego żądania. Na zasądzone koszty procesu złożyła się kwota 1000 zł z tytułu opłaty od pozwu,

kwota 34 zł z tytułu opłaty skarbowej oraz kwota 3600 zł z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika w osobie radcy prawnego zgodnie z § 2 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 265), łącznie 4634 zł, która to kwotę zasądzono po połowie na rzecz każdego z powodów, o czym orzeczono w punkcie V wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)